

Decyzja

Prezydium KK

nr 56/23

ws. rewizji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” dokonując oceny rewizji KPO podkreśla następujące kwestie:

1. Polska nie złożyła wniosku o realizację inwestycji i reform z tzw. pierwszej transzy Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności (KPO).
2. Po roku od zapowiedzi nadal oczekujemy na realizację zaleceń dot. zapewnienia skutecznych konsultacji publicznych i zaangażowania partnerów społecznych w proces kształtowania polityki (CSR3 2019 i CSR4 2020) poprzez podniesienie jakości stanowionego prawa i uchwalenie nowelizacji Regulaminów Sejmu, Senatu i Rady Ministrów, która wprowadzi obowiązkową ocenę skutków i konsultacje społeczne projektów ustaw zgłaszanych przez posłów i senatorów. Umożliwi to ukrócenie praktyki stosowania procedury przyspieszonej do przypadków dokładnie określonych i wyjątkowych.
3. **Pierwsze posiedzenie Komitetu Monitorującego do Spraw Planu Rozwojowego zostało zwołane dopiero na dzień 17 maja 2023 r.**
4. Rewizja KPO wynika ze zmiany rozporządzenia ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, które weszło w życie w marcu 2023 r. i jest obowiązkowa do przeprowadzenia w 2023 r., przede wszystkim ze względu na konieczność zaprogramowania działań dotyczących REPowerEU, którego głównym celem jest uniezależnienie Europy od rosyjskich paliw kopalnych przed 2030 r.
5. **Agresja Rosji na Ukrainę wywarła ogromny, negatywny wpływ na polską gospodarkę: tempo wzrostu gospodarczego, silny wzrost inflacji.** Dlatego Rewizja KPO ma na celu również urealnienie planowanych do realizacji w ramach KPO działań ze względu na obiektywne okoliczności, które nastąpiły po wydaniu w czerwcu 2022 r. decyzji wykonawczej Rady UE zatwierdzającej KPO oraz stanowi podstawę do dostosowania części dotacyjnej programu do zaktualizowanej jego wartości, zgodnie z notą Komisji Europejskiej z czerwca 2022 r. Głównym celem aktualizacji KPO jest uwzględnienie w realizacji reform i inwestycji KPO zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej, w tym wzrostu poziomu inflacji, załamania łańcuchów

dostaw, głównie w wyniku wojny w Ukrainie, jak również brak środków z RRF na przygotowanie i uruchomienie inwestycji z części pożyczkowej KPO (inwestycje w części dotacyjnej korzystają z prefinansowania krajowego).

6. Dostosowanie zapisów KPO do zaktualizowanego w 2022 r. maksymalnego wkładu finansowego na realizację KPO dla Polski.
7. Zgodnie z Materiałem informacyjnym nt. zaproponowanych zmian w ramach rewizji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) Rewizja KPO nie zmienia zasad jego realizacji, w tym obowiązku zakończenia realizacji KPO do czerwca 2026 r.
8. Zaproponowane zmiany w KPO objęły 5 z 6 komponentów. Rewizją zostało objętych 13 z 48 reform (9 z części grantowej i 4 z części pożyczkowej) oraz 39 z 54 inwestycji (27 z części grantowej i 12 z części pożyczkowej KPO). Propozycje zmian do rewizji dotyczą 36 kamieni milowych (21 z części grantowej i 15 z części pożyczkowej KPO) i 80 wskaźników (58 z części grantowej i 22 z części pożyczkowej).

Prezydium Komisji Krajowej w ramach konsultacji publicznych przedstawia następujące uwagi szczegółowe:

Komponent A

(Str. 45)

A.4.7 - Ograniczenie segmentacji rynku pracy.

Zaproponowana zmiana polega na rezygnacji z objęcia obowiązkowymi składkami na ubezpieczenie społeczne wszystkich umów cywilnoprawnych i objęcie oskładkowaniem tylko umów zlecenia zasługuje na krytykę. Związek od wielu lat domaga się objęcia oskładkowaniem wszystkich umów cywilnoprawnych, objęcia ich ochroną socjalną, a termin wprowadzenia tych zmian był już wielokrotnie przesuwany.

(Str. 7)

A.1.3. - Wdrożenie reformy planowania i zagospodarowania przestrzennego.

Propozycja zmniejszenia wskaźnika docelowego dot. udziału gmin, które uchwałyły ogólne plany zagospodarowania przestrzennego ze 100 do 50% i dodanie wskaźnika 50% zakontraktowanych umów na plany ogólne z gminami może budzić wątpliwości ze względu na brak kryterium, które gminy zostaną objęte dofinansowaniem.

(Str. 40)

A4.4.1 – Dofinansowanie pracy zdalnej.

Proponuje się rezygnację z realizacji inwestycji ze względu na realizację jej założeń w ramach innych instrumentów i przekazanie zwolnionych środków w kwocie 44 mln euro do inwestycji

A4.2.1 MALUCH+. Dofinansowanie programu Maluch + jest uzasadnione, jednak nie jest pewne czy pracodawcy są odpowiednio przygotowani do doposażenia pracy zdalnej.

(Str. 5)

Przewiduje się zmniejszenie liczby projektów w zakresie A8G z sektorów HoReCa, turystyka, kultura, które to mają na celu unowocześnienie lub dywersyfikację działalności MŚP. Zmiana dotyczy zarówno wartości docelowej jak i bazowej o ponad 50%. Z uzasadnienia zmiany wynika, iż jest ona podyktowana niskim zapotrzebowaniem tego sektora na inwestycje, jednakże nie wskazuje się z jakich wskaźników wynika obniżenie projektów aż o połowę.

(Str. 32)

Nastąpiła zmiana terminu osiągnięcia wartości docelowej kamienia milowego A43G z I kwartału roku 2025 na rok 2026. W uzasadnieniu wskazano, że wynika to z opóźnienia w rozpoczęciu realizacji działań regionalnych. Nie wyjaśniono natomiast dlaczego owe opóźnienia się pojawiły. Koordynacja działań odnośnie do szkolenia zawodowego oraz uczenia się przez całe życie w regionach jest szczególnie istotna i powinna być traktowana priorytetowo w kontekście całej treści rewizji KPO.

(Str. 33)

Negatywnie należy ocenić zmniejszenie w zakresie wskaźnika A44G - utworzenia sieci funkcjonujących Branżowych Centrów Umiejętności zapewniających ukierunkowane podnoszenie umiejętności i przekwalifikowywanie, które są kluczowe dla potrzeb rynku pracy. Zakładano, że będzie ich 20 a ma być docelowo tylko 10. Z uzasadnienia wynika, iż jest to wynik opóźnienia we wprowadzaniu KPO.

(Str. 35)

Taka sama sytuacja dotyczy wskaźnika A50G - Opracowanie zoperacjonalizowanych programów wdrażania Zintegrowanej Strategii Umiejętności na poziomie regionalnym przez powołane Wojewódzkie Zespoły Koordynacyjne ds. kształcenia i szkolenia zawodowego oraz uczenia się przez całe życie. Termin realizacji ma ulec przesunięciu o rok tj.: na II kw. 2024 r.

Komponent B

Inwestycje B3 5.1. Inwestycje w energooszczędne budownictwo mieszkaniowe dla gospodarstw domowych o niskich i średnich dochodach.

(Str. 30-31)

Zakłada się zmianę miernika z liczby zakończonych puli mieszkań na liczbę puli rozpoczętych, z tym że rozpoczęcie inwestycji nastąpi dopiero w IV kw. 2024 r. (wobec planów ich zakończenia na II kw. 2024 r.).

Uzasadnieniem tej decyzji są obiektywne m.in. czynniki zwiększające koszty realizacji wynikające z dynamicznej inflacji, wzrostu kosztów zatrudnienia oraz kosztów materiałów budowlanych. Obniżenie dynamiki inwestycji wydłuży znacznie realizację celu. Biorąc pod uwagę wysoką inflację w 2023 r. ale także w 2024 r., odsuwanie rozpoczęcia inwestycji w czasie wiąże się z ryzykiem kolejnych ograniczeń inwestycyjnych.

Komponent C

(Str. 85)

Wspieranie transformacji cyfrowej przez rozwój infrastruktury oraz podnoszenie e-kompetencji społeczeństwa.

Dokonano zmiany polegającej na zamianie przedsiębiorstw, administracji publicznej, nauczycieli i studentów na obywateli, administracji publicznej, nauczycieli i wykluczonych cyfrowo.

Zmiana wydaje się uzasadniona, przy czym sformułowania „obywatele” oraz „wykluczeni cyfrowo” są bardzo ogólne, co więcej w pojęciu „obywatele” mieszczą się osoby wskazane w kolejnych punktach, w tym w szczególności „wykluczone cyfrowo” (chyba, że ostatnie pojęcie ma z założenia obejmować obcokrajowców).

(Str. 86)

Zmniejszono liczbę przeszkolonych z 380 000 osób do 323 000 osób oraz dodano, iż wsparcie koncentrować się będzie na obywatelach potrzebujących podstawowych umiejętności cyfrowych, urzędnikach publicznych, osobach wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem oraz edukatorach i nauczycielach przeszkolonych na poziomie podstawowym i średnim. „Urzędnik publiczny” jest pojęciem mało precyzyjnym.

(Str. 87 i 88)

Dodano osoby pełniące funkcję koordynatorów cyfrowych w szkołach (m.in. w celu wspierania nauczycieli przedmiotów innych niż informatyczne w wykorzystaniu technologii cyfrowych w nauczaniu innych przedmiotów) – 8000 osób do III kw. 2025 i 16000 do II kw. 2026.

(Str. 89)

Zmniejszono liczbę osób przeszkolonych w zakresie kompetencji cyfrowych, w tym umiejętności informatycznych z 190 000 osób (40% obywateli potrzebujących podstawowych, umiejętności cyfrowych; - 20% urzędników publicznych; - 20% wychowawców i nauczycieli;

- 20% osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem) do 161 500 osób (obywatele potrzebujący podstawowych umiejętności cyfrowych; urzędnicy państwowi; pedagodzy i nauczyciele; osoby wykluczone i zagrożone wykluczeniem).

Zwracamy uwagę, że poprzednia wersja była bardziej precyzyjna i sprawdzalna. We wcześniejszych punktach odwoływano się do pojęcia „urzędnika publicznego”, a w tym miejscu mowa jest o „urzędniku państwowym” – nie jest to ten sam krąg podmiotów, pytanie, czy jest to działanie zamierzone, i np. celowo wyłączeni zostali urzędnicy samorządowi.

(Str. 91)

Zmniejszono liczbę dodatkowych osób przeszkolonych w zakresie kompetencji cyfrowych, w tym umiejętności informatycznych z 380 000 osób (- 40% obywateli potrzebujących podstawowych umiejętności cyfrowych; - 20% urzędników publicznych; - 20% wychowawców i nauczycieli; - 20% osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem) do 323 000 osób (obywatele potrzebujący podstawowych umiejętności cyfrowych; urzędnicy państwowi; pedagodzy i nauczyciele; osoby wykluczone i zagrożone wykluczeniem).

Zwracamy uwagę, że poprzednia wersja była bardziej precyzyjna i sprawdzalna. We wcześniejszych punktach odwoływano się do pojęcia „urzędnika publicznego”, a w tym miejscu mowa jest o „urzędniku państwowym” – nie jest to ten sam krąg podmiotów, pytanie, czy jest to działanie zamierzone, i np. celowo wyłączeni zostali urzędnicy samorządowi.

Komponent D

Inwestycji D1.2.1

(Str. 44)

Nie jest jasne jakie praktyczne skutki wiążą się z zaproponowaną zmianą opisu wskaźnika. Wybór szpitali powiatowych kwalifikujących się do dodatkowego wsparcia na utworzenie łóżek opieki długoterminowej i geriatrycznej odbywa się na podstawie zestawu szczegółowych kryteriów i obejmują one lokalne warunki. Jednym z nich jest zgodność z programem restrukturyzacji dla danego szpitala. Projektodawca modyfikuje to kryterium dodając na końcu nawias o treści „(o ile dotyczy)”.

Przedstawiona modyfikacja wymaga wyjaśnienia, ponieważ uzasadnienie o treści – doprecyzowanie opisu wskaźnika absolutnie nie odpowiada na pytanie co w praktyce ono oznacza.

Inwestycja D1.1

(Str. 158)

Następuje zmiana kamienia milowego polegająca na wejściu w życie ustawy o Funduszu Wsparcia Szpitali zamiast ustawy o modernizacji i poprawie efektywności szpitalnictwa. Oprócz tej zmiany ulega przesunięciu orientacyjny harmonogram zakończenia działania z 3 kwartału 2022 na trzeci kwartał 2023 r.

Powyższa zmiana oznacza, że zamiast restrukturyzacji szpitali poprzez wskazane działania nastąpi zmiana profilu i dostosowanie działalności podmiotu szpitalnego do lokalnych, regionalnych i krajowych potrzeb zdrowotnych.

Komponent E

Rewizja KPO ma na celu racjonalizację planów w zakresie skuteczności wydawanych pieniędzy i skuteczności programu. Zmiany dotyczące komponentu E są niekorzystne dla użytkowników transportu zbiorowego jednak wydają się, że z przyczyn obiektywnych mogą być konieczne.

(Str. 138)

Przesunięte ma zostać wejście w życie ustawy, nakazującej zakup autobusów niskoemisyjnych i zeroemisyjnych w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców. Rewizja zakłada też późniejszy zakup zeroemisyjnego taboru szynowego **(Str.45)**.

(Str. 163)

Proponuje się też usunięcie kamienia milowego, przewidującego budowę kompleksowego systemu zakupu biletów, obejmującego wszystkich przewoźników kolejowych. Prezydium KK ocenia tę decyzję negatywnie. Zgodnie z poprzednią wersją KPO System biletowy miał być otwarty na integrację z innymi środkami transportu oraz dla wszystkich operatorów transportu. Rozkłady jazdy i taryfy miały być publicznie dostępne w łatwy i przyjazny dla użytkownika sposób. Nowy moduł podstawowy dla systemu biletowego miał zapewnić wprowadzenie nowoczesnych rozwiązań z modułami dostępu udostępnianymi wszystkim przewoźnikom bez opłat, aby umożliwić pasażerom korzystanie z kompleksowego systemu zakupu biletów. Wydaje się, że dopuszczalne jest późniejsze wprowadzenie tego systemu w ramach rewizji KPO, natomiast całkowita rezygnacja z tego rozwiązania jest błędem.

W załączeniu przesyłamy Decyzję Prezydium KK NSZZ „Solidarność” nr 41/21, która w wielu aspektach pozostaje aktualna.

Gdańsk, 9 maja 2023 r.

Prezydium KK

NSZZ „Solidarność”

SEKRETARZ
KK NSZZ „Solidarność”

Ewa Zydorek